

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

سوالی در مورد بحث مطرح شده و آن اینکه صاحب جواهر که می فرماید امر به معروف و نهی از منکر در صورتی واجب است که مفسده ای در بین نباشد مرادشان از این مفسده چیست؟ مراد مفسده برای آمر است یا بروز مفسده در آن کار است؟ ایشان مفسده را به ضرر جانی و مالی بر خود و دیگران تفسیر کرده و فرقی بین بروز مفسده در آن کار یا برای آمر و ناهی وجود ندارد.

روز چهارشنبه مطالبی را در مورد امام عصر علیه السلام از جلد ۵۲ بحار نقل کردیم و هرچه گفتیم فهرست وار از کتاب بحار نقل کردیم و فقط نقل قول بود نه نظر خودمان و در واقع قصدمان آشنائی با آن کتاب که در مورد امام عصر علیه السلام است و همچنین تحقیق کردن شما بود.

به بنده نوشته اند شما امر به معروف و نهی از منکر را با آن وسعت بیان کردید و قیام سید الشهداء را نیز مثال زدید سوال این است چرا دیگر ائمه علیهم السلام چنین قیامی نکردند و سکوت کردند؟ بنده متاسفم که اطلاعات بعضی ها در مورد زندگی ائمه علیهم السلام کم است، تمام ائمه علیهم السلام همینطور بودند و در زیارت نامه های ایشان می خوانیم: "أشهد أنك قد أقمّت الصلاة و آتیت الزکاة و أمرت بالمعروف و نھیت عن المنکر" فقط شکل کارشان متفاوت بوده، امام حسن مجتبی علیه السلام بعد از شهادت امیرالمؤمنین علیه السلام ده سال زنده بودند و امامت داشتند و مسلماً بیکار نبودند منتهی ما حتی یک حدیث در فقه از ایشان نداریم و دلیلش این است که فرصتی برای بیان احادیث پیش نیامد بر خلاف امام صادق و امام باقر علیهما السلام که چنین فرصتی برایشان پیش آمد و احادیث فراوانی در فقه از این دو بزرگوار وارد شده است بنابراین تمام ائمه علیهم السلام امر به معروف و نهی از منکر داشته اند و هیچگاه سکوت نکرده اند فقط شکل و

روش کارشان متفاوت بوده و اصلاً اگر ائمه سکوت کرده بودند که بنی العباس و بنی امیه آنها را به شهادت نمی رساندند.

بچثمان در کلام صاحب جواهر بود، خیلی خوب است که ما بدانیم فقهاء ما چه می گفتند زمان آنها واقعا زمان عجیبی بوده آنها فکر نمی کردند زمانی بیاید که علماء بتوانند حقایق را بیان کنند و در مقابل دستگاه های سلطه گر قدرتی داشته باشند و بتوانند حرف بزنند و خودشان نیز بسیار محصور و محدود بوده اند مثلاً خود صاحب جواهر به ولایت فقیه قائل بوده ولی از کلمات ایشان برداشت می شود که خیلی در تنگنا بوده لذا بسته فکر می کردند مثلاً در باب جهاد ایشان می فرمایند مرزبانی و رباط واجب نیست زیرا دلیلی نداریم و در صورت شک اصل برائت جاری می کنیم خب این فکر یک فقیه در این رابطه می باشد و از این قبیل کلمات صاحب جواهر زیاد دارد که حاکی از یأس ایشان می باشد و یا مثلاً در مورد آیه شریفه: ﴿وَأَعِدُّوا لَهُمْ مَا اسْتَطَعْتُمْ مِنْ قُوَّةٍ وَمِنْ رِبَاطِ الْحَيْلِ تُرْهَبُونَ بِهِ عَدُوَّ اللَّهِ وَعَدُوَّكُمْ﴾^۱ می فرماید ما مأمور نیستیم چنین کاری کنیم و نمی توانیم لشکری فراهم کنیم و اگر می شد لشکری فراهم شود امام صادق علیه السلام این کار را می کرد خلاصه نوعاً فقهاء ما بخاطر شرائط زمان بسته و محدود فکر می کردند اما امروز بحمدالله حوزه انقلابی شکل گرفته پس ما می خواهیم ببینیم فقهاء چه می گفتند و ما چه باید بگوئیم.

بحث به اینجا رسید که صاحب جواهر عدم المفسدة را به عنوان یکی از شروط وجوب امر به معروف و نهی از منکر بیان کردند و مفسده را به ضرر تفسیر کردند یعنی در جائی واجب است که ضرر جانی و مالی به خود و دیگران نرسد و دیگر ایشان توضیح ندادند که ضرر چه ضرری باید باشد و یا ناهی و امر چه شخصی باید باشد، ایشان به سراغ قاعده لا ضرر رفته اما بنده عرض می کنم که بله ما یک قاعده لا ضرر داریم که می گوید هرجائی که حکم واقعی

^۱سوره انفال، آیه ۶۰.

خداوند متعال مصادف با ضرر شود حکم برداشته می شود منتهی در مانحن فیه اینطور نیست لاضرر نمی تواند حکم وجوب امر به معروف و نهی از منکر و یا جهاد را بردارد زیرا مثلاً جهاد شهادت و جانفشانی و زحمت و ضرر مالی و جانی دارد منتهی شارع مقدس اصلاً اینها را ضرر حساب نمی کند از طرفی أدله دال بر اهمیت و ارزش و مقام شهادت در راه خدا و اینکه شهادت در راه خدا بسیار فضیلت دارد بر قاعده لاضرر حکومت دارند و حکومت نیز آن است که به قیام أحد الدلیلین موضوع دلیل آخر تشریحاً از بین برود مثلاً شارع مقدس می گوید ربا حرام است اما بعداً می فرماید بین والد و ولد و بین زوج و زوجه ربا نیست که خب در اینجا حکم حرمت ربا از این افراد برداشته شده است، درباره شهادت نیز آیاتی داریم که آن را فیض و احسان و فوض عظیم و برکت و خیر و عزت اسلام معرفی می کند وقتی حضرت امیر علیه السلام ضربت خوردند فرمودند: "فزت و رب الكعبة" خب این دیگر ضرر نیست بلکه اینها بر لاضرر حکومت دارند.

بقیه بحث بماند برای فردا إن شاء الله تعالی... .

والحمد لله رب العالمین و صلی الله علی

مُحَمَّد و آله الطاهیرین